

Το άρθρο μου αυτό έρχεται να σχολιάσει δύο άρθρα. Ένα από το περιοδικό Bloomberg του Peter Coy και ένα άρθρο του Στάθη Καλύβα στην Καθημερινή.

Αρχίζω από το δεύτερο.

Ο αντιαμερικανισμός είναι ο σοσιαλισμός των ηλιθίων, σύμφωνα με τη γνωστή ρήση. Τότε πώς ακριβώς ερμηνεύεται ο **αντιγερμανισμός** που αντικατέστησε τον αντιαμερικανισμό στην Ελλάδα την εποχή του μνημονίου; Χαρακτηρίστε τον εσείς.

Εδώ έχουμε πολλά να πούμε. Γενικώς για κάθε πρόβλημα της χώρας φτιάχτηκε και ένας μύθος. Προκειμένου αυτό να μη λυθεί. Ένας από αυτούς είναι που κυκλοφόρησε ο Σύριζα περί ρευμάτων στην Ευρώπη που θα μας επιτρέψουν να ξεπεράσουμε την κρίση χωρίς να αλλάξει τίποτα σε αυτόν τον τόπο. Και το πρόβλημα είναι ότι μετά από τις ανεπιβεβαιωμένες ιστορίες των κυβερνητικών στελεχών το κλίμα επιβαρύνεται για εμάς.

Ο αντιαμερικανικός αγώνας, **ο αντιμνημονιακός αγώνας ήταν η μεγαλύτερη απάτη σε βάρος του ελληνικού λαού** για να κρατηθούν ανέπαφοι οι μηχανισμοί προσοδοθηρίας διαφόρων ομάδων. Από λεφτά των Ρώσων, των Κινέζων μέχρι τους υδατάνθρακες του Αιγαίου οι Έλληνες πολίτες οδηγήθηκαν να πιστέψουν τα πάντα εκτός από εκείνα που θα τους έβγαζαν από την κρίση, όπως αναφέρει ο Πάσχος Μανδραβέλης στην Καθημερινή.

Φυσικά προσετέθησαν και οι λατινοαμερικανικοί μύθοι «*Μακάρι να γινόμασταν Αργεντινή*» που σχεδόν όλη η λατινική Αμερική είναι σε τρομερή κρίση με καλπάζοντα αντί-αμερικανισμό και σοσιαλδημοκρατισμό της διαφθοράς. Είναι δε σχήμα οξύμωρο να βλέπει κανείς πλούσιες χώρες και μεγάλο μέρος του πληθυσμού να πεινάει. Καλά, από μύθους ειδικά αυτή η κυβέρνηση έχει τα πρωτεία. Με βασικό ότι το μνημόνιο έφερε την κρίση ενώ το 2009 είχαμε φαλιρίσει. Και όπως αποδείχτηκε δεν υπήρχε άλλος δρόμος από αυτόν που ακολουθήθηκε, λεφτά δεν υπήρχαν και δεν υπάρχουν πουθενά εκτός των αγορών. Και στην περίπτωση μας μόνο από ΔΝΤ και Ευρωπαϊκή Ένωση ή βέβαια δραχμή και φαλίριμα που σήμαινε μεταξύ άλλων ότι τα 260δισ καταθέσεων των Ελλήνων πολιτών στις τράπεζες θα κουρευόταν από 50-75% και τότε δε θα μιλούσαμε για συντάξεις μειωμένες αλλά για συντάξεις πείνας και ξυλόσμπες για θέρμανση.

Το μνημόνιο ήταν σκληρό με αρκετά λάθη. Όμως νοικοκύρευσε το κράτος. Μόνο στην υγεία ξεδουλεύονταν εννέα δις και φτάσαμε στα δύο. Και προσωπικά δε βλέπω ουσιαστική διαφορά. Ένας άλλος μύθος που διαλευκάνθηκε χθες από τον κ. Βενιζέλο ήταν ότι την καταστροφή των ταμείων την έφερε το κούρεμα των ομολόγων που κατείχαμε. Το κούρεμα των ομολόγων ήταν 12δισ και πήραν πίσω 4,5δισ αλλά τα ομόλογα τα αγόρασε το ελληνικό κράτος και κατά κάποιο τρόπο τα οφείλει στα ταμεία. Αλλά το ελληνικό κράτος κάθε χρόνο πληρώνει 17δισ για τα ταμεία άρα τα ταμεία δεν χρεοκόπησαν από το κούρεμα, το πρόβλημα είναι ότι έχουμε 2,6 εκ συνταξιούχους και 700 χιλιάδες δημόσιους υπαλλήλους.

Ένας άλλος μύθος είναι ότι το χρέος μας είναι αληθινά αφόρητο. Και πράγματι αυτό πίστευα και εγώ. Όμως κατά τον κ. Βενιζέλο λόγω των χαμηλών επιτοκίων που επετεύφθησαν και την μακροπρόθεσμη αποπληρωμή αντιστοιχεί σε πραγματικές τιμές περίπου στο 60%, που είναι κατά κάποιο τρόπο αντιμετώπισιμο.

Το Πασόκ και η ΝΔ έκαναν πολλά λάθη. Όμως πήραν το μεγάλο βάρος της κρίσης στους ώμους τους με μεγάλες απώλειες και, πιστεύω, ότι σε αυτή την περίπτωση έβαλαν το συμφέρον της χώρας πάνω από το κομματικό.

Έχοντας ζήσει αρκετά χρόνια και στις δύο χώρες -σπουδάζοντας και δουλεύοντας- ακούω τους διάφορους ντελάληδες των ΜΜΕ και τον «σοβαρό ελληνικό τύπο» να λένε τα πιο απίθανα γι'

αυτές τις χώρες. Φυσικά οι προοδευτικοί έχουν τα σκήπτρα. Επιηρεασμένοι βέβαια και αυτοί από τα διάφορα ΜΜΕ, εφημερίδες και περιοδικά διεθνώς, που και αυτά υπερβάλλουν.

Εμείς βέβαια έχουμε τα πρωτεία, ειδικά από το 1980 και μετά. Δεν έχουμε μόνο τα σκήπτρα αλλά έχουμε το **χόμπι και το σύνδρομο της υπερβολής**. Έτσι, δημιουργήθηκε μια αναθεματισμένη εντύπωση και λάθος κλίμα και για τις δύο χώρες - πρώτα για την Αμερική και μετά για τη Γερμανία.

Τους μεν τους λέμε παραλίγο ως πολύ γκάνγκστερ, τους δε σαν απάνθρωπους ναζιστές. Πράγμα που μιας και τυχαίνει να είναι οι ισχυρότεροι της γης και τους έχουμε ανάγκη (γιατί όπως λέει και η λαϊκή ρήση «ένα χέρι που δε μπορείς να το δαγκώσεις το φιλάς»), δημιουργούμε τέτοιες αρνητικές καταστάσεις που σίγουρα δε μας βοηθούν στην προάσπιση των δικών μας συμφερόντων, αλλά τουναντίον τις βλάπτουν. Π.χ. εκτός από τη βοήθεια και τη συναίνεση που χρειαζόμαστε από αυτούς, ένα αρνητικό κλίμα χαλάει και τον τουρισμό μας. Πας εσύ να επισκεφτείς μία χώρα που θεωρούν τον λαό σου γκάνγκστερ ή ναζιστή; Θα πας κάπου αλλού. Όπως αυτή η τάση του αντιαμερικανισμού που έχει μειώσει τρομερά τις επισκέψεις των ελληνοαμερικανών στη χώρα μας.

Ο Αντρέας και η παρέα του και ο Τσίπρας και η παρέα του. Οι μεν δημιούργησαν ένα αντιαμερικανικό λόμπι, οι δε ένα αντι-μνημονιακό γερμανικό λόμπι. Και στις δύο περιπτώσεις κυρίως για εσωτερική κατανάλωση, γιατί στις ίδιες συναντήσεις με τους ηγέτες δεν ξέρουμε τι ακριβώς λένε. Και από ό,τι έχουμε μάθει όπως π.χ. η συνάντηση Τσίπρα με Μέρκελ, που λίγο ως πολύ έκανε μία μεταστροφή σαν τον Απόστολο Παύλο, ο οποίος από διώκτης του Χριστιανισμού έγινε υποστηρικτής του. Έτσι και ο Τσίπρας τουλάχιστον στη συνάντησή με τη Μέρκελ είπε ότι ένα μεγάλο μέρος της κρίσης είναι ενδογενές και δεν οφείλεται σε ξένους και πως δεν πρέπει να γκρεμιστεί ό,τι έγινε τα προηγούμενα χρόνια.

Ο Ανδρέας δεν έδινε λογαριασμό σε κανέναν, ο Αλέξης όμως έχει τις συνιστώσες οι οποίες φαίνεται ότι ακόμα έχουν δύναμη. Οι οποίες -πιστεύω- σιγά σιγά θα προσγειωθούν. Μιας και δεν υπάρχει ακόμα υπαρκτό σύστημα στον πλανήτη που να ισχύουν στην πράξη οι σταλινικές και οι μαοϊκές ιδέες.

Σιγά σιγά θα καταλάβουν και οι συνιστώσες τι σημαίνουν οι αγορές. Ελπίζω ώσπου να το καταλάβουν να μην είναι πολύ αργά για την Ελλάδα. Εγώ, όπως έχω γράψει και στο παρελθόν, πιστεύω σε ένα δυνατό οργανωμένο κράτος το οποίο πρέπει να είναι δίκαιο και να εποπτεύει τις αγορές γιατί έχουν γίνει ουκ ολίγα και σε αυτές.

Το κύριο θέμα μου είναι η Αμερική. Και εκεί έχουμε ακούσει και διαβάσει πολλά ότι μετά το 2008 η χώρα του γκανγκστερισμού χάνεται και πριν από την κρίση είχαμε πολλούς επαίνους για τις διάφορες χώρες όπως Κίνα, Βενεζουέλα, Ρωσία, Ινδία, τελευταία και η Τουρκία, και ότι θα αναλάβουν τα ηνία του κόσμου και ότι πάει πια ο ηγεμονισμός της Αμερικής κτλ.

Όλες αυτές οι προβλέψεις έχουν διαψευστεί και η Αμερική από το 2008 με -8%, ύφεση, έχει ανέβει σήμερα στο +3,5% ανάπτυξη. Σε μία ενδιαφέρουσα φωτογραφία στο Bloomberg, μικρογραφία της οποίας σας μεταφέρουμε, γράφει: «*είμαστε οι πρώτοι. Γιατί οι οικονομίες ό-*

λων των άλλων είναι χάλια». Γραφική **αμερικάνικη λεζάντα**.

Το μυστικό της επιτυχίας στην Αμερική είναι η ευελιξία, η προθυμία στον πειραματισμό και οι τάσεις εκμάθησης από τα λάθη τους και προώθησης των ικανών. Η Αμερική είναι ακόμα μία απαραίτητη χώρα. Ποιος προσδοκεί σε μια πράσινη κάρτα να πάει π.χ. στη Κίνα, στη Ρωσία στην Ινδία, στη Βραζιλία κτλ. Όλοι ακόμα θέλουν να πάνε στην Αμερική. Η οποία βέβαια δεν είναι παρθένα γη, έχει τα προβλήματα του εγκλήματος, του ρατσισμού, της μαφίας, των slums (φτωχογειτονιές) κτλ.

Μετά από μια μικρή ανάκαμψη, η αμερικάνικη οικονομία φαίνεται τρομερή ξανά **αλλά βέβαια** χρειάζεται επίσης και

τον υπόλοιπο κόσμο για περαιτέρω ανάπτυξη. Γι' αυτό και ο Ομπάμα έχει δείξει τόσο μεγάλο ενδιαφέρον για την Ευρώπη και την Ελλάδα.

Οχτώ στις δέκα πιο σπουδαίες εταιρείες στον κόσμο είναι αμερικάνικες.

Από το 2010 και μετά η Αμερική επαναπροσέλαβε για εργασία περισσότερους από Ευρώπη, Ιαπωνία και **από όλες τις ανεπτυγμένες οικονομίες συνολικά**.

Όπως προανέφερα το 2008 το ΑΕΠ έπεσε κατά 8%. Αλλά με σωστές διορθωτικές κινήσεις και προσπάθειες όλων των φορέων της Αμερικής σήμερα είναι στο +3,5%. Και το δολλάριο που πολλοί έλεγαν ότι θα κατολισθήσει, καλπάζει.

Όταν βούλιαζαν οι μεγαλύτερες αυτοκινητοβιομηχανίες του κόσμου (General Motors, Chrysler), πολλοί προανήγγειλαν το τέλος της Αμερικής. Όμως με σωστές κινήσεις, προσπάθειες και όχι μικροπολιτικές, σαν και εμάς, επανήλθαν στην αγορά.

Όπως προανέφερα η Αμερική έχει ανακτήσει το περισσότερο χαμένο έδαφος της από την κρίση, ενώ το ΑΕΠ της Ευρώπης βρίσκεται στα επίπεδα του 2007. Ο Paul Krugman και άλλοι οικονομολόγοι λένε ότι συν τοις άλλοις φταίει και η πολιτική που ακολουθεί η Ευρώπη. Λένε οι Αμερικάνοι ότι οι πολιτικοί της Ευρώπης πέταξαν στον κάλαθο **των αγρήστων την κενύσιανή οικονομική θεωρία**, η οποία χρησιμοποιείται εδώ και 50 χρόνια και εισήγαγαν καινοτόμες ενδιαφέρουσες αλλά εντελώς εσφαλμένες θεωρίες, οι οποίες υστερούσαν των αμερικανικών. Αυτές τις θεωρίες πιστεύει και ο Σόμπλε. Ο οποίος απορρίπτει τη μακρο-οικονομία και ισχυρίζεται ότι **η λιτότητα οδηγεί σε εμπιστοσύνη και η εμπιστοσύνη δημιουργεί ανάπτυξη**, πράγμα που δε λειτούργησε ειδικά στις υπερχρεωμένες χώρες, και εδώ δίνω κάποιο δίκιο στους αντι-μνημονιακούς.

Όμως, πιστεύω ότι όλα δεν είναι άσπρο μαύρο. Κάπου στη μέση είναι η αλήθεια. Βέβαια στην περίπτωση μας που μαλώνουμε αν το αυγό έκανε την κότα ή η κότα το αυγό, αν το μνημόνιο έφερε την κρίση ή η κρίση το μνημόνιο, εγώ πιστεύω, όπως προανέφερα, ότι η κρίση έφερε το μνημόνιο αλλά σίγουρα ορισμένες κατευθύνσεις του μνημονίου δεν ήταν σωστές ή ήταν πολύ σκληρές.

Το ΔΝΤ δεν είχε εμπειρία από χώρες που έχουν σταθερό νόμισμα. Όπου πήγαινε το νόμισμα υποτιμόταν. Και βέβαια αυτό είναι λογικό. Η δική μας περίπτωση ήταν ιδιαίτερη, πρωτόγνωρη για το ΔΝΤ μιας χώρας

σε κρίση με σταθερό νόμισμα.

Τα αίτια της κρίσης είναι σε όλους μας γνωστά: Μεγάλο και αναποτελεσματικό δημόσιο, νοοτροπία εσφαλμένη, το *amor fati*, παροχές, σκάνδαλα κτλ. Για τα οποία, από λίγο ως πολύ, όλοι μας έχουμε ευθύνη. Επαναλαμβάνω, για μένα το μνημόνιο έχει αρκετά θετικά. Έχει φέρει και κάποιο νοικοκύρεμα αν θέλετε. Οι αντι-μνημονιακοί εναντιώθηκαν στο φάρμακο αντί να πολεμήσουν την ασθένεια. Και το άδικο είναι ότι η κρίση χτύπησε περισσότερο τις αδύναμες τάξεις. Ξεχνάμε κάτι σημαντικό για την κρίση. Ότι ένα μεγάλο μέρος της είναι **ξενόφερτο** δηλαδή όπως έπνιξε όλα τα άλλα κράτη έπνιξε και εμάς. Εμείς βέβαια έχουμε μείνει βασιλικότεροι του βασιλέως σε πολλούς τομείς. Π.χ. ο συνδικαλισμός για τον συνδικαλισμό. Σας θυμίζω δύο δείγματα άκαμπτου συνδικαλισμού.

Τα Ελληνικά Ναυπηγεία, τα οποία είχαν 5.000 εργαζόμενους και ζήτησαν να απολυθούν 1.000 άτομα για να επιζήσει η επιχείρηση. Έγινε το σώσε τότε, και φυσικά τα ναυπηγεία έκλεισαν και μαζί μ' αυτά παρέσυραν και πολλές άλλες εταιρείες στην ναυπηγοεπισκευαστική.

Στην Ολυμπιακή, ο Ωνάσης είχε γυρέψει απόλυση 1000 ανθρών και εκεί έγινε το σώσε. Η Ολυμπιακή έκλεισε. Κόστιζε στο δημόσιο 1 εκατομμύριο ευρώ την ημέρα ενώ η Aegean σήμερα δεν κοστίζει τίποτα και κάνει και κέρδη. Μα εγώ έχω γνωρίσει τον συνδικαλισμό στην Αμερική ο οποίος κοιτάει τα συμφέροντα των πολλών εργαζομένων και όχι ορισμένων. Π.χ. συμφωνούν προκειμένου να χάσουν τη δουλειά τους όλοι να απολυθεί ένα μέρος τους, παρά να κλείσει η επιχείρηση και να χάσουν όλοι τη δουλειά τους. Και τώρα γίνεται κόκκινη γραμμή οι ομαδικές απολύσεις. Δε συμφωνών με τις κόκκινες γραμμές όλα δεν είναι άσπρο μαύρο.

Κύριοι ξεχάστε το. Με τις ομαδικές απολύσεις δεν προστατεύετε τους εργαζομένους μακροπρόθεσμα. Είναι θέμα προσφοράς και ζήτησης και ισχύει ο χρυσός κανόνας της ελεύθερης οικονομίας που **αν ο εργαζόμενος δεν έχει δικαίωμα να απεργήσει αλλά και ο εργοδότης να απολύσει τότε δεν υπάρχει ισορροπία** και η επιχείρηση καταρρέει γιατί δεν είναι ανταγωνιστική. Η επιχείρηση δεν είναι ίδρυμα κοινωνικής ωφέλειας. Υπάρχει για να προσφέρει

στους επενδυτές ανταπόδοση του κεφαλαίου τους, εργασία στους εργαζομένους και καλές συνθήκες, και πρέπει να είναι κερδοφόρα. Η δαιμονοποίηση του κέρδους ευθύνεται για πολλά κακά στον τόπο μας.

Πρόσφατα είχα μια συνάντηση με έναν ιρλανδό συνεργάτη μας, του λέω πώς πάτε εσείς, μου λέει καλύτερα αλλά ακόμα έχουμε πολλά προβλήματα, πολύς κόσμος άστεγος. Στην Ιρλανδία υπερδανείστηκαν οι τράπεζες, οι εργολάβοι έχτισαν πολλά σπίτια - και όλα αυτά είναι άδεια σήμερα, χωρίς ένοικους, βρίσκονται σε ακατάλληλα μέρη και είναι ερημωμένα. Δεν ήξερε να μου πει κατά πόσο έχουν κοπεί οι συντάξεις. Αλλά μου είπε ότι χρωστάνε ακόμα 40δισ που για έναν πληθυσμό με 3,5 εκατομμύρια είναι πολλά και έχουν και αυτοί αρκετό δρόμο να διανύσουν ακόμα. **Πέτυχαν όμως να ανεβάσουν την εμπορική πίστη της χώρας στο εξωτερικό και έτσι μπήκαν στις αγορές** και υπάρχουν τώρα αρκετές εταιρείες άλλων χωρών που είναι διατεθειμένες να επενδύσουν. Όπως π.χ. μου είπε ότι η Ιρλανδία, ως κατ' εξοχήν αγροκτηνοτροφική χώρα, έχει αρκετές επενδύσεις σε μοντέρνα εργοστάσια γάλακτος.

Ενδιαφέρον είναι ότι έχουν τεράστια κτήματα με αγελάδες και όλα γίνονται αυτόματα. Έχουν ένα κλουβί που οι αγελάδες εκπαιδεύονται και πάνε μόνες τους για να παραδώσουν το γάλα. Κάθε αγελάδα έχει ένα τσιπάκι απάνω της και γνωρίζει το κομπιούτερ πόσο γάλα θα της πάρουν και το μόνο που κάνουν κάθε βράδυ, μαζεύουν τους κάδους με το γάλα.

Θα ήθελα επίσης να επισημάνω ότι μια επιχείρηση δεν μπορεί να υπάρξει αν δεν έχει δανεισμό από την τράπεζα - όπως λέμε εμείς πλαφόν. Το ίδιο πράγμα ισχύει και για ένα κράτος αν δεν μπορεί να δανειστεί από τις αγορές. Όπως ο καρκίνος είναι το νούμερο ένα σύμπτωμα θανάτου στους ανθρώπους έτσι και η ρευστότητα είναι η νούμερο ένα αιτία θανάτου των επιχειρήσεων και του κράτους. Βέβαια εγώ είμαι κατ' εξοχήν αισιόδοξος και πιστεύω ότι αυτό πρέπει να είμαστε. Η απαισιοδοξία δε βοηθάει σε τίποτα. Σ' ένα άρθρο της η Καθημερινή γράφει ότι **παρά τη βαθιά κρίση και ύφεση** η ελληνική οικονομία καινοτομεί. Στα τρία τελευταία χρόνια επενδύθηκαν 1,9 δισ σε καινοτόμες δραστηριότητες και πολλοί

άλλοι κλάδοι πάνε καλά. Π.χ. χιλίων εταιρειών τα κέρδη προ φόρων το 2014 έφτασαν στα 764 εκατομμύρια ευρώ έναντι 88,6 εκατομμυρίων το 2013. Όπως ο τουρισμός ανεβαίνει η ναυτιλία θα ανακάμψει, η αγροτική οικονομία έχει ανάκαμψη, συνάντησα αρκετούς στη Χίο που γύρισαν στη Γεωργία.

Ρώτησα τον Ιρλανδό γιατί πεινάει ο κόσμος εκεί και δεν έχει που να μείνει. Του λέω: έχετε εσείς συσσίτια όπως έχουμε εμείς εδώ - το «όλοι μαζί μπορούμε». Όχι, έχουμε κάτι σε πολύ μικρή κλίμακα, μου απάντησε. Και έμεινε έκπληκτος από την ανάπτυξη του εθελοντισμού που έχουμε τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Κάτι έκανε και η κρίση! Ο εθελοντισμός ήταν σχεδόν άγνωστος πριν από την κρίση.

Επίσης διάβασα ότι **οι εξαγωγές λογισμικού και κατασκευαστικών υπηρεσιών** αυξήθηκαν κατά 20% το περασμένο έτος και κάλυψαν το 14% του ΑΕΠ από υπηρεσίες. Δηλαδή δεν έχουμε μόνο λάδι και σταφίδες να εξαγάγουμε, όπως πιστεύουν πολλοί.

Πάντα αστειεύομαι με τους Κρητικούς φίλους μου, δεν υπάρχει τίποτα κρητικό που να μην είναι ωραίο. Μαθητής ρωτάει τον πατέρα φιλόλογο, «μπαμπά τι θα πει σωβινιστής;». «Τι να σου πω παιδί μου υπάρχουν ορισμένοι βλάκες που πιστεύουν ότι υπάρχουν ωραιότερα μέρη από την Κρήτη».

Εδώ βέβαια **οι Κρητικοί είναι και οι πρώτοι στις καινοτόμες επιχειρήσεις και αυτό δεν είναι μπλόφα ή σωβινισμός.**

Εύχομαι να υπογράψουν και να βρουν μία μεσαία λύση να πάψει πια αυτός ο μυθικός αντι-μνημονιακός αγώνας. **Για μένα ήταν/είναι μια λαϊκίστικη υπερβολή εις βάρος του ελληνικού λαού.** Να πάψουν αυτές τις ανεργμάτιστες ρητορείες των κατά τα άλλα συμπαθούντων προοδευτικών και να ασχοληθούν με **το excel (αριθμούς) και να αφήσουν το word (λόγια).** Μια είναι η αλήθεια. Ότι και σε εμάς και σε όλες τις άλλες χώρες πριν από την κρίση του 2008, το προηγούμενο παραγωγικό μοντέλο που εστιαζόταν στα δανεικά και στις υπερτιμημένες επιχειρήσεις και στον κρατικισμό δεν μπορεί να πάει περαιτέρω. Πρέπει να ζήσουμε με αυτά που ανταγωνιστικά παράγουμε.

«Μία είναι η ουσία δεν υπάρχει αθανασία» χωρίς ανάπτυξη.